

Verksamhet med personligt ombud

Lägesrapporten om verksamhet med personligt ombud 2025

Om personligt ombud

För personer:

- över 18 år som har psykiska funktionsnedsättningar och betydande och väsentliga svårigheter
- med sammansatta och omfattande behov av vård, stöd och service, rehabilitering och sysselsättning
- och behov av långvariga kontakter med socialtjänst, hälso- och sjukvård och andra myndigheter.

Arbetar på den enskildes uppdrag som stöd i kontakten med myndigheter, vårdgivare och andra aktörer.

Syfte

Verksamheten syftar till att öka den enskildes möjligheter att:

- påverka sin livssituation och vara delaktig i samhället
- leva ett mer självständigt liv och få en förbättrad livssituation, och
- tillgång till vård, stöd och service på jämlika villkor samt rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov.

Verksamheten ska även få myndigheter, kommuner och regioner att **samverka** utifrån den enskildes önskemål och behov **och** ge underlag till åtgärder som kan **förebygga brister** som gör att den enskilde inte får tillgång till vård, stöd och service (systembrister).

Regleras i en förordning

Verksamheten med personligt ombud drivs av kommunerna.

Förordningen (2013:522) reglerar verksamheten, syfte och uppdrag. I förordningen specificeras också villkoren för att få statsbidrag för verksamheten.

Att erbjuda personligt ombud **är frivilligt** för kommunerna.

Personligt ombud påverkas **inte** av bestämmelserna i socialtjänstlagen (2025:400)

- Verksamheten med personligt ombud är fristående från socialtjänstens myndighetsutövning
- Personligt ombud är alltså inte en behovsprövad eller icke behovsprövad insats enligt nya SoL.
- PO har en fristående roll och verksamheten regleras fortsatt genom förordning (2013:522).

Nedslag i Lägesrapporten 2025

Nedslag i lägesrapporten 2025

- Fler personer har sökt stöd av PO (10 561 personer)
- Vanligaste orsak är efterfrågat stöd i kontakt med myndigheter, kring ekonomi, sjukvårdskontakter
- Fler kontaktar utanför den definierade målgruppen
- Ca 15 procent har hemmaboende barn

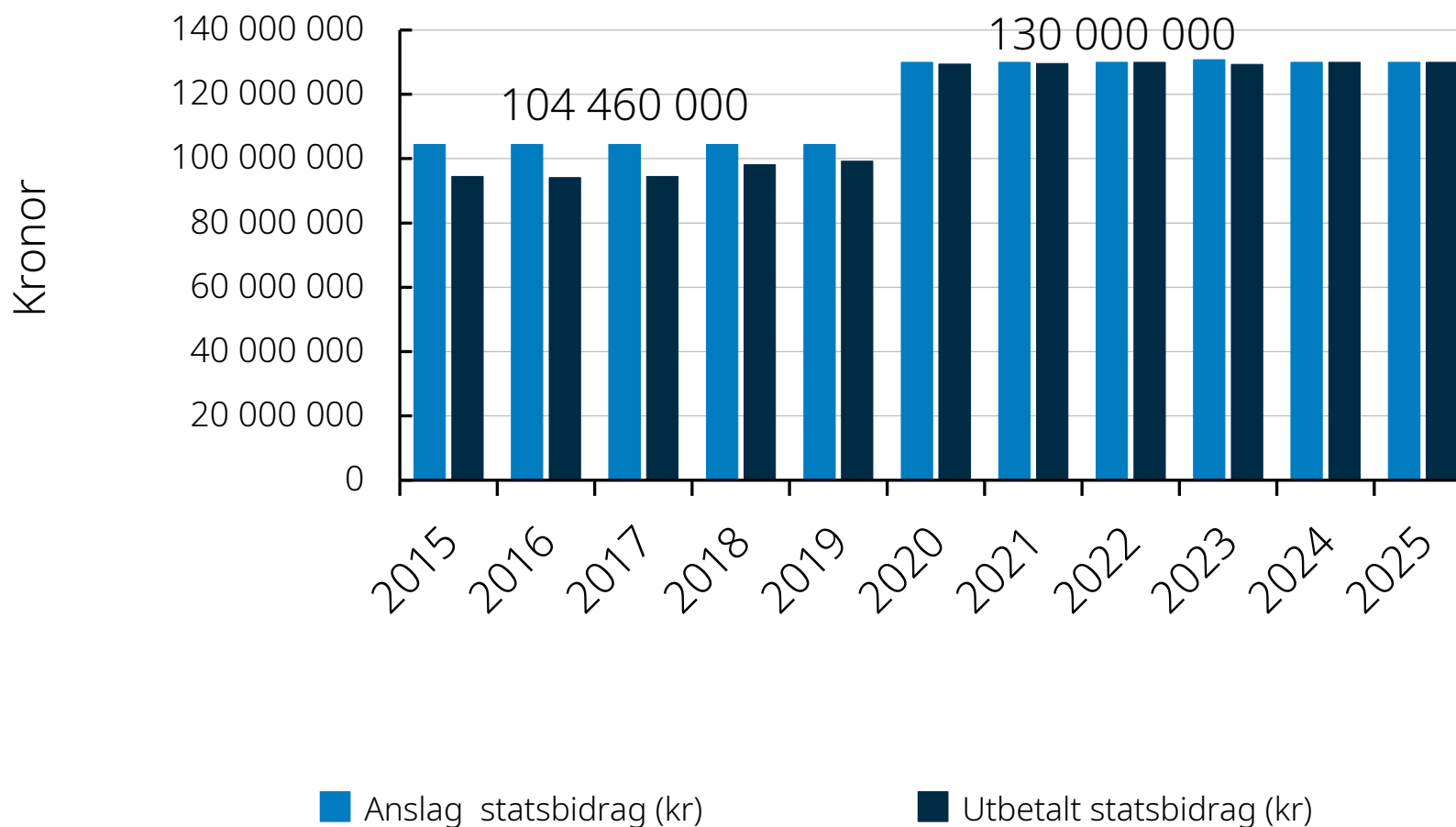

Ekonomi och omfattning 2025

- Anslag statsbidrag 130 000 000 kronor
- Personligt ombud finns i 252 av Sveriges kommuner
- 116 verksamheter med personliga ombud
- 351 personliga ombud (motsvarande 324,5 heltidstjänster).

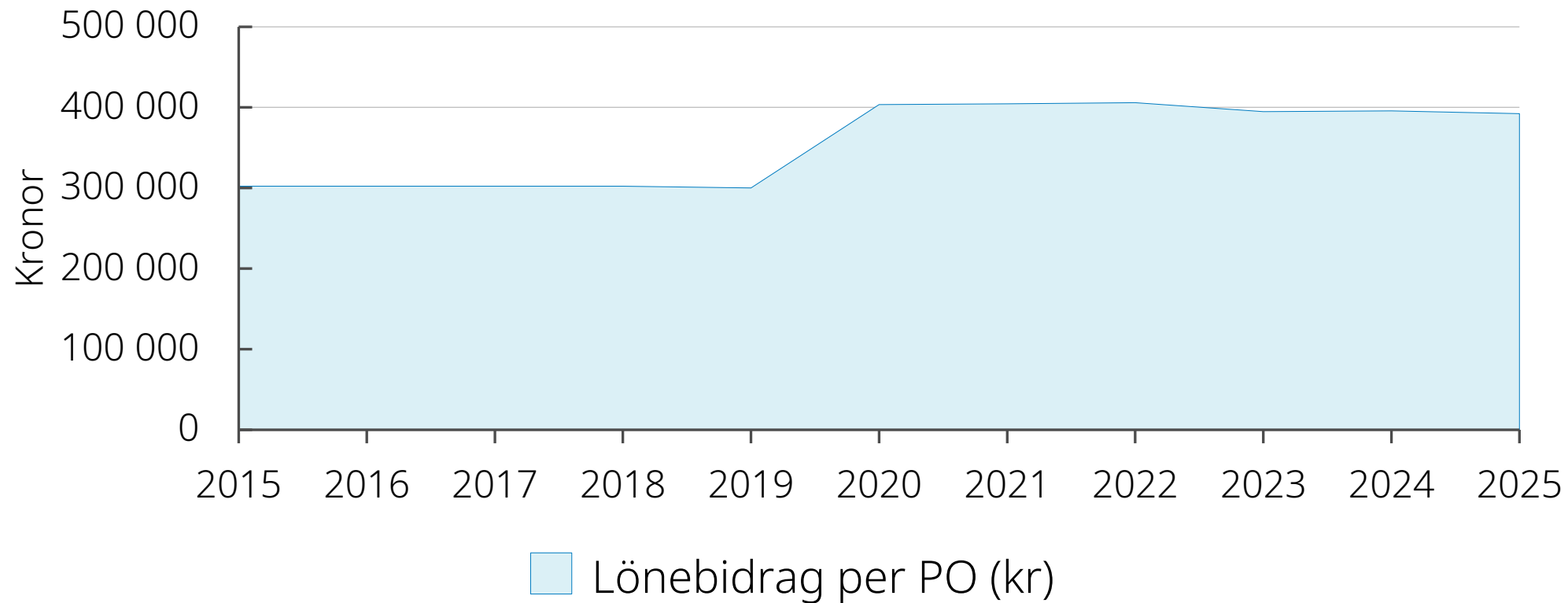

Anslag statsbidrag och utbetalda medel, 2015-2025

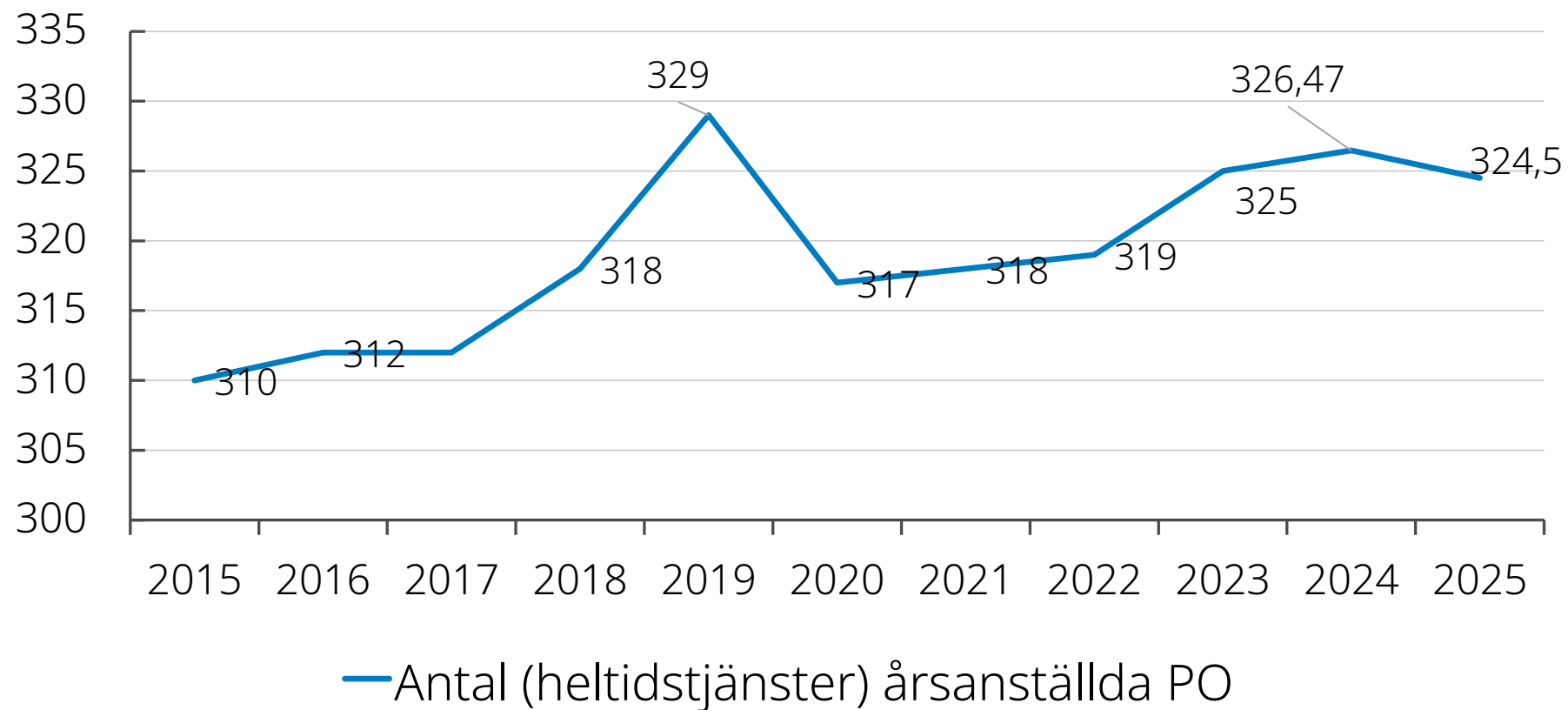

Lönebidrag per årsanställning personligt ombud mellan 2015-2025

Lönebidrag per årsantällning personligt ombud (kr)

Antal verksamheter med personliga ombud, 2015-2025

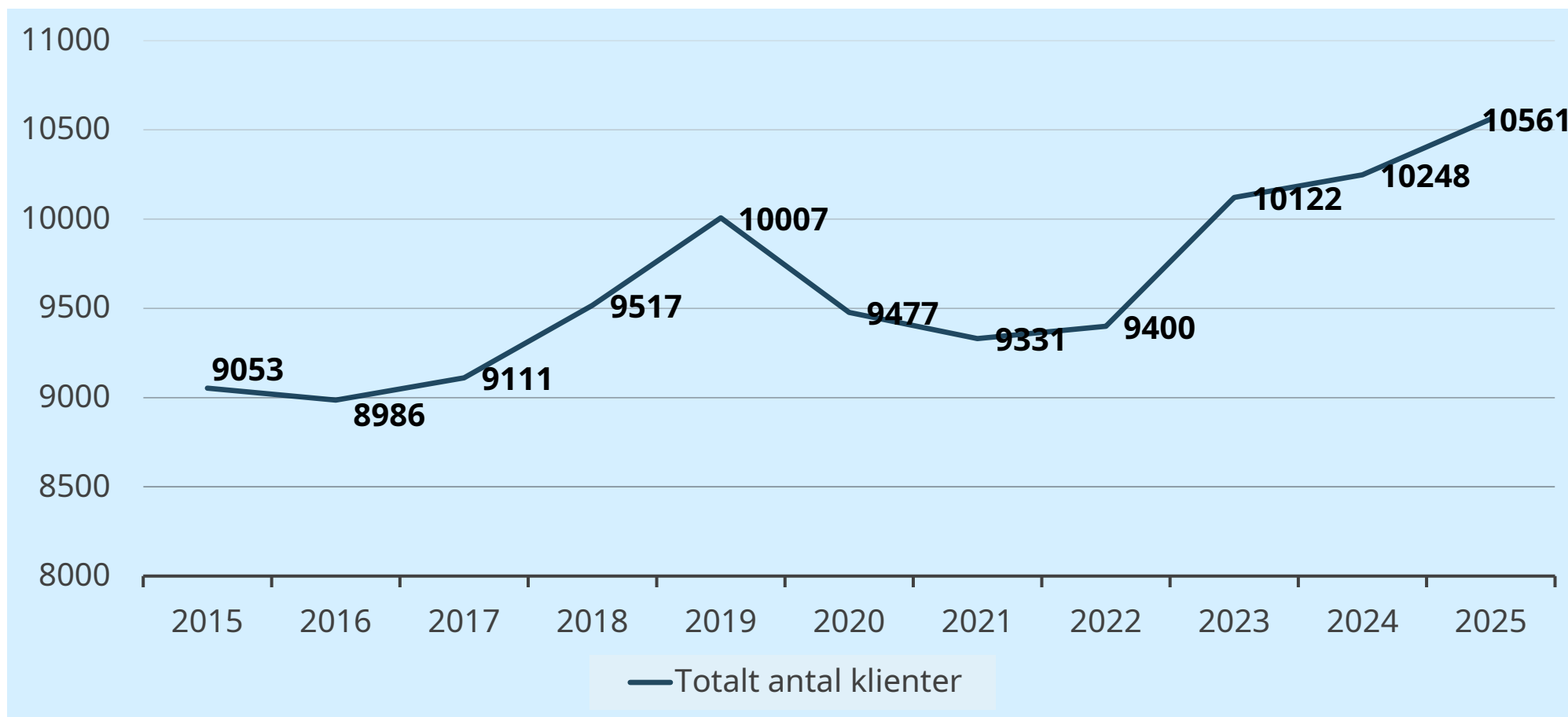

Personliga ombudens roll och kompetensutveckling

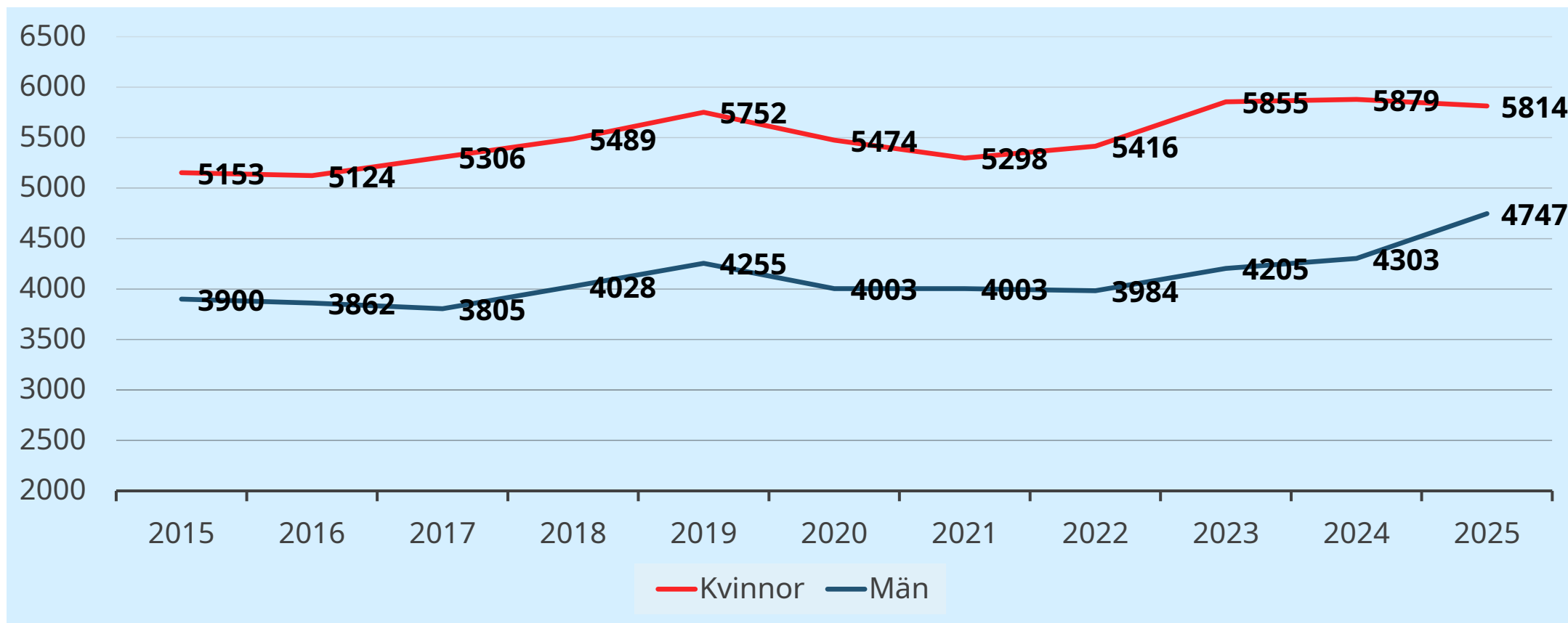
- Ombudens övergripande arbetssätt handlar om att sträva efter ett helhetsperspektiv med ett tydligt brukarfokus. Arbetet bygger på en god relation mellan ombuden och klient.
- Ombuden erbjuds kontinuerlig handledning.
- De allra flesta ombuden har erbjudits utbildningar under 2025 (varierande utbud).
- Socialstyrelsen har haft introduktionsutbildning för 24 nyanställda ombud.

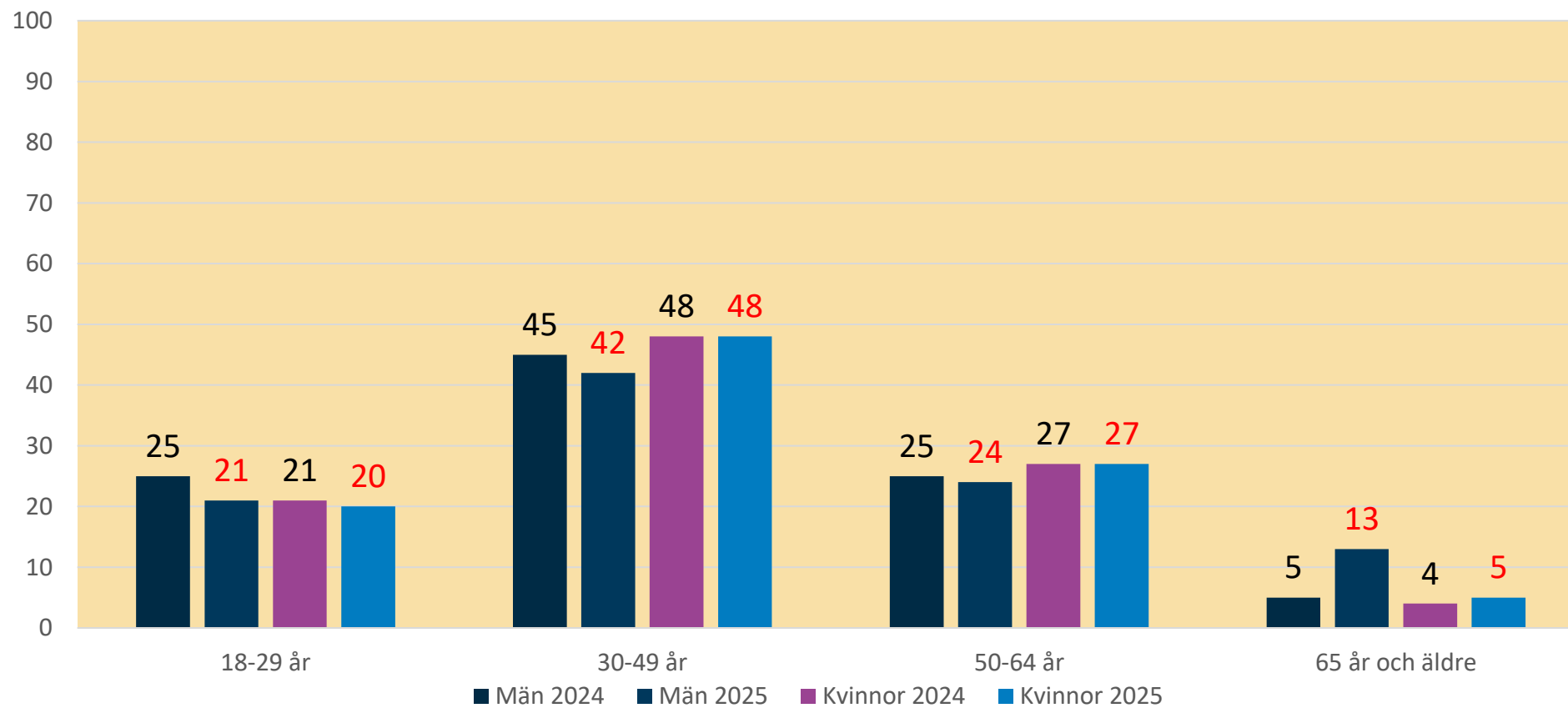
Totalt antal klienter, 2015-2025

Antal klienter, **kvinnor** och **män**, 2015-2025

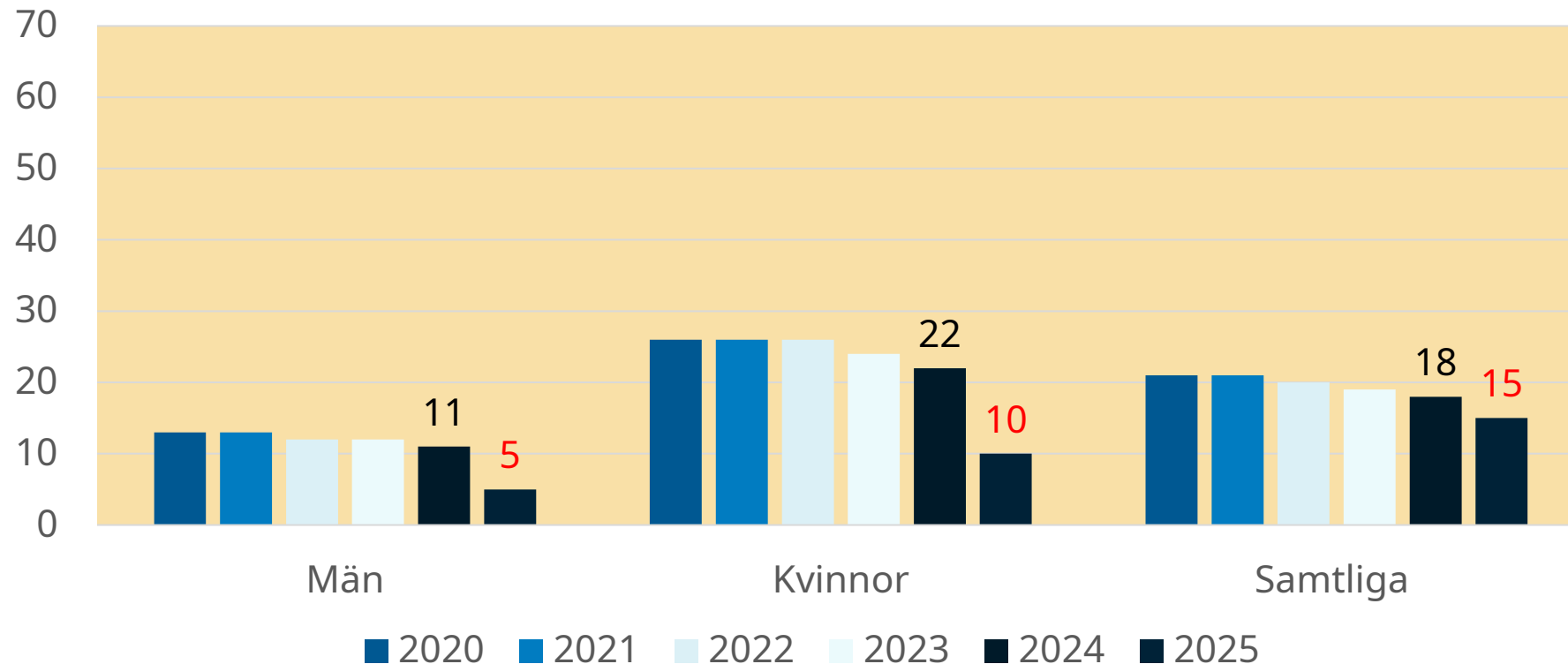

Andel män och kvinnor i respektive åldersgrupp, 2024 och 2025

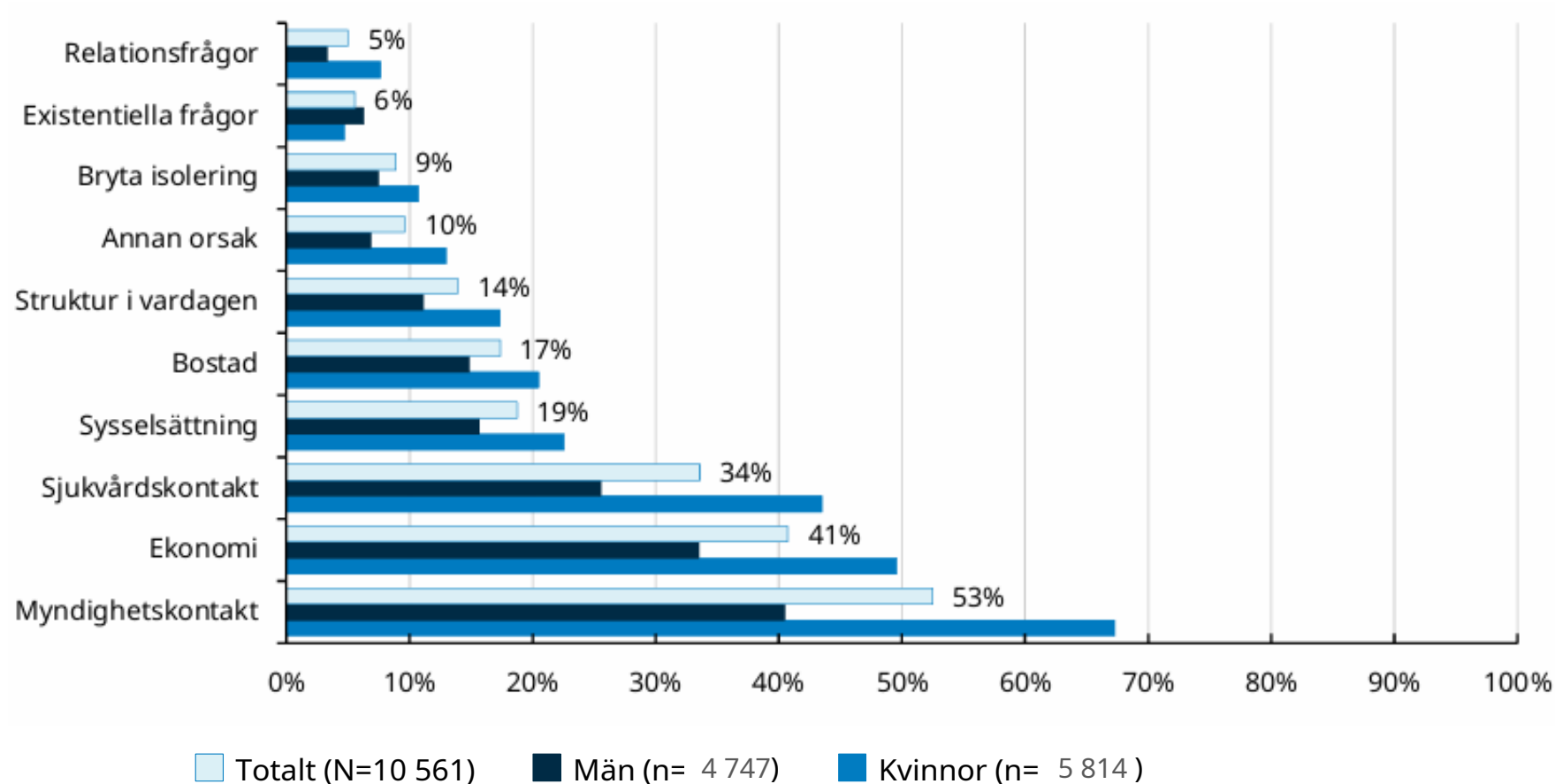

Andel män och kvinnor med hemmavarande barn* under 18 år, 2020 – 2025

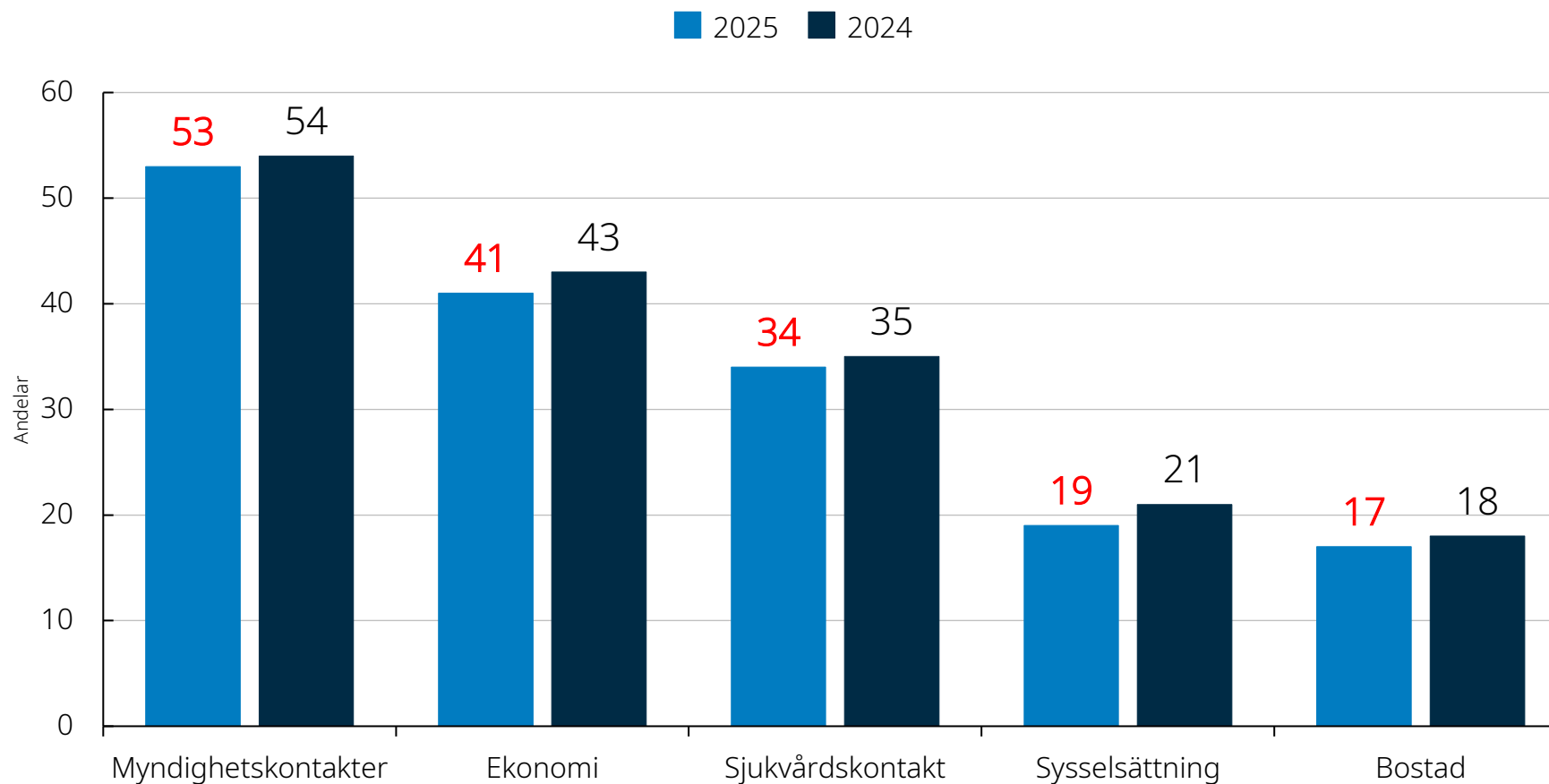
*Inkluderar även barn till make/make/reg. partner/sambo som är del- eller heltid boende hos klienter

Orsaker till att klienter tar kontakt med personligt ombud

Kontaktersaker, i jämförelse mellan 2024 och 2025

Fler kontakter utanför den definierade målgruppen söker stöd av PO

Fler som:

- Inte har en psykisk funktionsnedsättning men som befinner sig i svåra livssituationer vilket innebär att de till exempel inte klarar av att ha myndighetskontakter på egen hand.
- Med svaga eller bristfälliga kunskaper i svenska
- Med somatiska sjukdomar.

De personliga ombuden guidar dessa personer vidare till rätt instanser.

Kö eller väntetider över 60 dagar

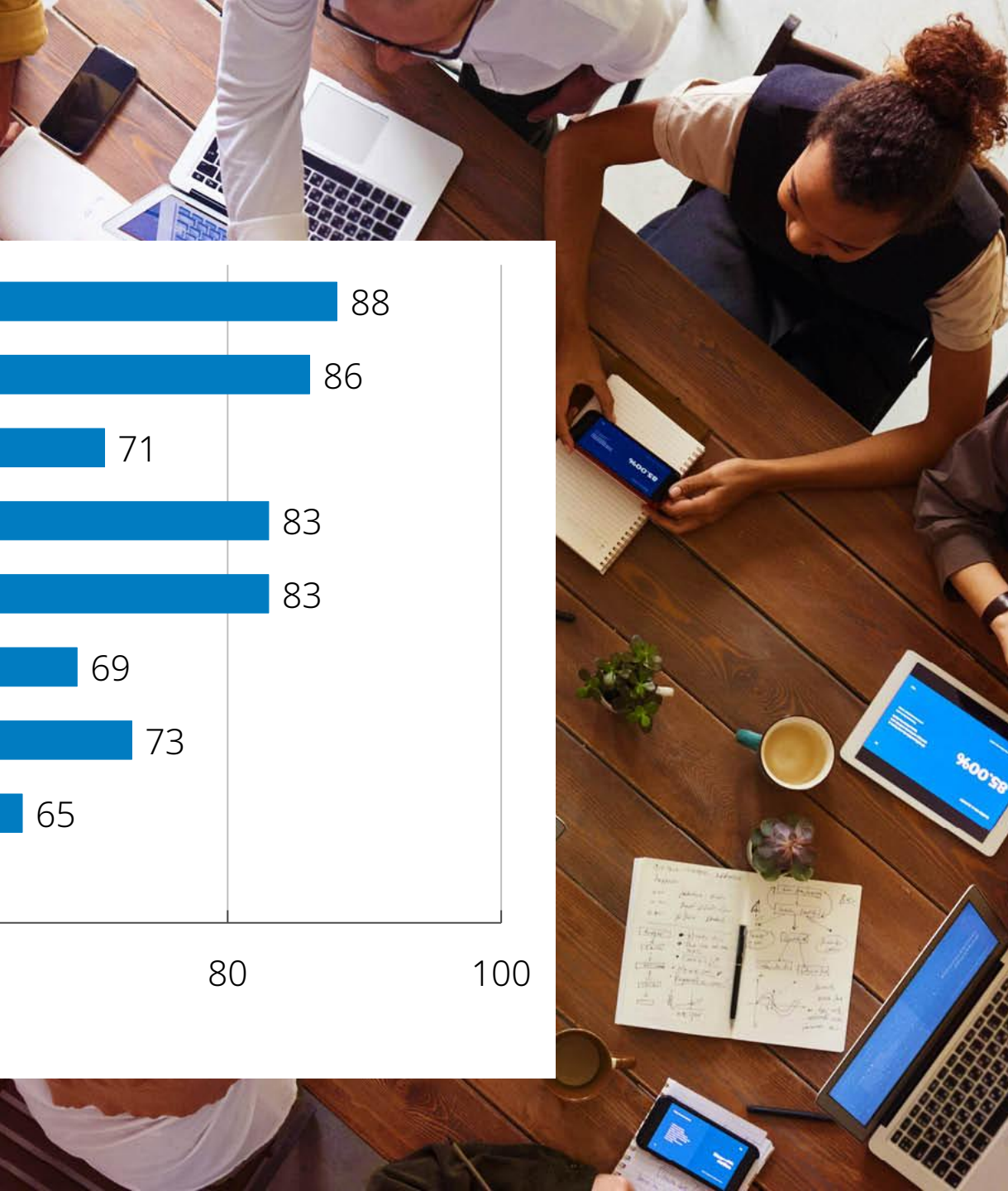
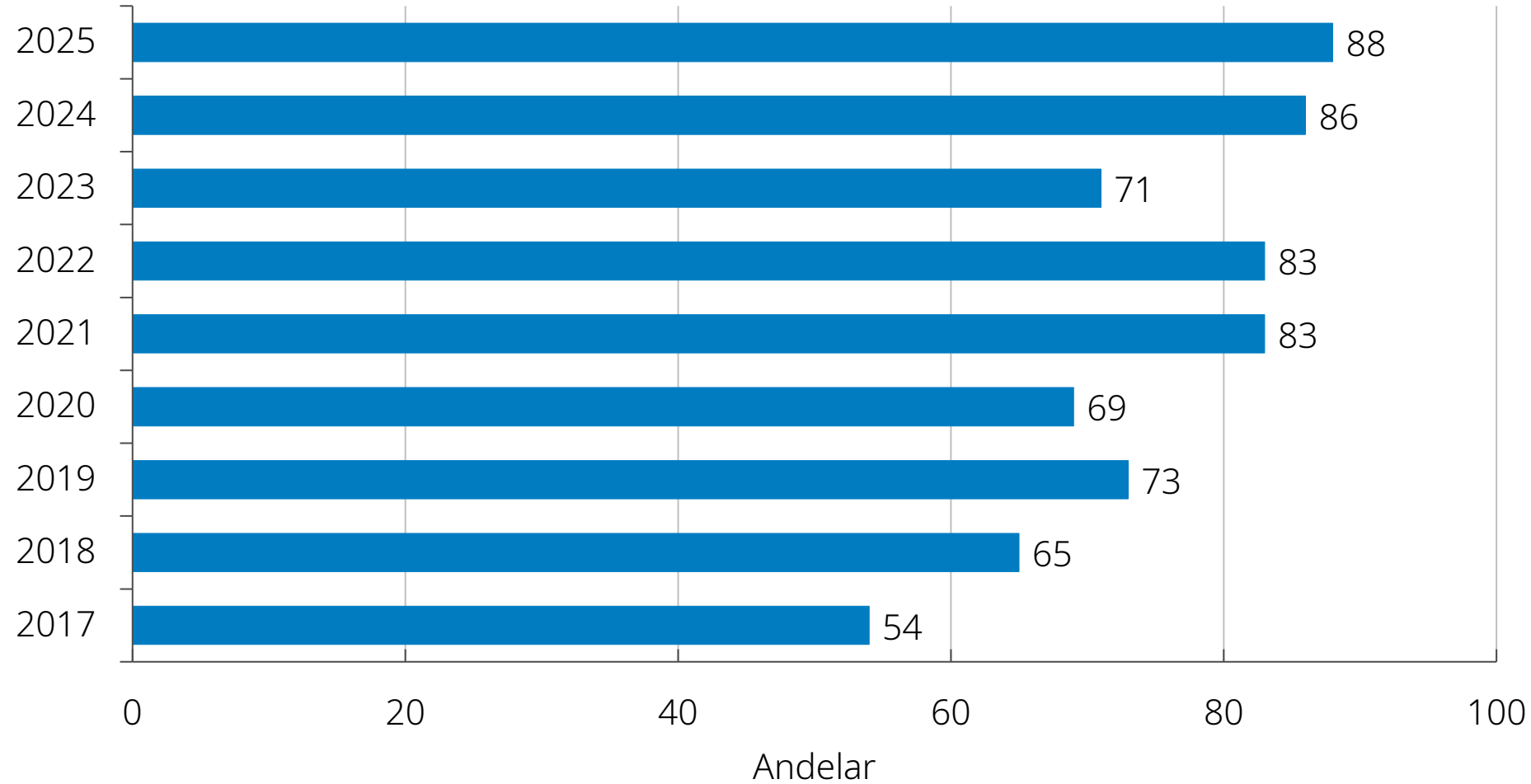
- **2021 – 45 procent**
(48 av 107 verksamheter)
- **2022 – 59 procent**
(65 av 110 verksamheter)
- **2023 – 48 procent**
(54 av 113 verksamheter)
- **2024 – 33 procent**
(33 av 110 verksamheter)
- **2025 – 25 procent**
(29 av 116 verksamheter)

De flesta verksamheterna prioriterar följande målgrupper utan specifik rangordning

- Hushåll med hemmavarande barn under 18 år
- Unga vuxna
- Personer som riskerar vräkning eller är hemlösa, inklusive de står inför ekonomiska svårigheter
- Personer utan annan myndighetskontakt, insatser eller sociala nätverk, men som har behov av stöd

Ledningsgrupper

Fler klienter har komplexa och långvariga behov av stöd

- Komplexa behov (ex samsjuklighet)
- Ekonomisk utsatthet
- Hemlöshet/risk för bostadslöshet
- Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Saknade myndighetskontakter och socialt skyddsnät (yngre åldersgruppen)
- Svårighet att hantera vård och omsorgskontakter och ansöka digitalt (äldre klienter)

Rapporterade systembrister

Brister i kontakt med hälso- och sjukvården

- Brist på fasta tillsvidareanställda läkare – inom primärvård och psykiatri – långa väntetider.
- Brister avseende intyg och dokumentation (avsaknad av aktuella vårdplaner)
- Kunskapsbrist i primärvården

Samordningsbrister mellan olika myndigheter och samhällsaktörer

- Stora konsekvenser för enskilda av att "hamna mellan stolarna"
- Varje aktör utgår i stor utsträckning från sitt eget regelverk och sin egen uppgift

Ökad digitalisering och minskade möjligheter till personliga möten

- Högre krav på den enskilde
- Klienter nekas bankkonto
- Statens servicecenter –begränsat antal

Brist på god man

- Många tar upp att det är fortsatt brist på god man eller att det finns utmaningar i samarbetet mellan klient och den som är utsedd till god man.
- Svårt att byta god man om samarbetet inte fungerar

Brister i kontakt med socialtjänsten

- Många klienter upplever det svårt att ansöka om ekonomiskt bistånd för första gången
- Boendestödet – (brister eller otydligt vad som ingår i boendestödets uppdrag)
- Brister i intern samordning mellan olika enheter

dens socialtjänst
ttningar behöver vi göra?

iggande

Så har vi alltid gjort

Kunskapsbaserad

Organisationens funktion

Invånarens perspektiv

Stup

Igångslig

Omotivarade skillnader

Jämlig, jämetallid

Administrativa ryslor

Socialt arbete

Analoge a

er utan prövning

Vuxnas perspektiv

Barnets bästa

Insatsstyd

Behovsstyd

Lägga p

erling, utsyn

Maistro, rådsala

Tillit

Passiva mottagare

Samskapande

Göra samn

Otydliga regelverk kring sjukpenningsgrundande inkomst, (SGI)

- Avslag på ansökan om sjukskrivning, förlängd sjukskrivning från Försäkringskassan.
- Dessa klienter ska rekommenderas att registrera sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen för att skydda sina SGI men AF har i flera fall bedömt att klienter är för sjuka för att kunna söka arbete eller omedelbart kunna börja arbeta.
- Arbetsförmedlingen kan efter en tid registrera dem under klassificeringen– att personen är arbetssökande med förhinder. De innebär att de är hindrade att aktivt söka arbete eller påbörja arbete omgående. Kan innebära att klienten förlorar sin rätt till sjukpenning.

Brister i kontakt med Arbetsförmedlingen

Alla synpunkter från allmänheten eller ombuden omhändertas. Myndigheten publicerar löpande information om de brister de har och hur de arbetar med att åtgärda dessa på sin webbplats.

<https://arbetsformedlingen.se/om-webbplatsen/tillganglighet/tillganglighetsredogorelse/brister-i-tillganglighet-i-digitala-tjanster-for-arbetssookande>

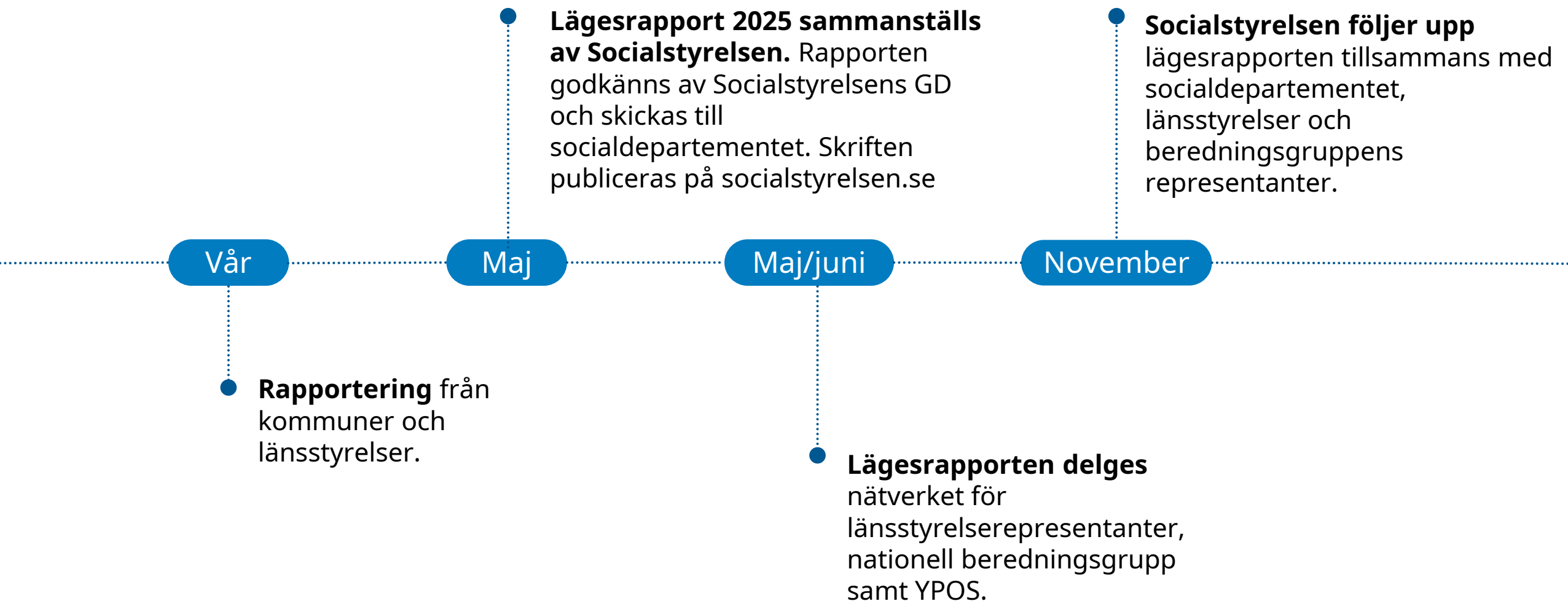
- Brister i serviceskyldighet och tillgänglighet
- Arbetsmarknadsinsatserna behöver utvecklas för är inte tillräckligt anpassat till målgruppen.

Brister i kontakten med Försäkringskassan

- Långa handläggningstider för olika ersättningar.
- Brister i kommunikation och ökad digitalisering.

<https://www.forsakringskassan.se/om-webbplatsen/tillganglighet/tillganglighetsredogorlse/anmal-brister-i-var-digitala-tillganglighet#/>

Lägesrapporten – vad händer under året?

Permanent höjning av statsbidrag för PO-verksamheten från 2026

- Höjning av statsbidraget från 130 miljoner kronor till totalt 176 miljoner kronor.
- Uppföljningar visar att PO fungerar väl och har stor betydelse för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Syftet med höjningen är att

- **Öka antalet personliga ombud**
- **Få fler kommuner att erbjuda insatsen**
- **Förbättra kommunernas långsiktiga planering** genom mer stabil finansiering
- **Stärka stödet till personer med psykisk funktionsnedsättning**, så att de lättare får tillgång till vård, stöd och myndighetskontakter
- **Förebygga sociala och psykiska problem** samt avlasta psykiatri

Ansök hos Länsstyrelsen

- Ansökan om statsbidrag lämnas till Länsstyrelsen senast 1 mars årligen.
- Socialstyrelsen erbjuder nyanställda personliga ombud en kostnadsfri introduktionsutbildning. Anmälan till utbildningen görs till respektive Länsstyrelse.
 - Nästa utbildning hålls den 9 -11 december i Stockholm
- Samtliga Länsstyrelser har kontaktpersoner för personligt ombud.

Mer information om personligt ombud

[Förordning \(2013:522\) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar](#)

[Länk till Socialstyrelsens information om statsbidraget och aktuella lägesrapporter:](#)

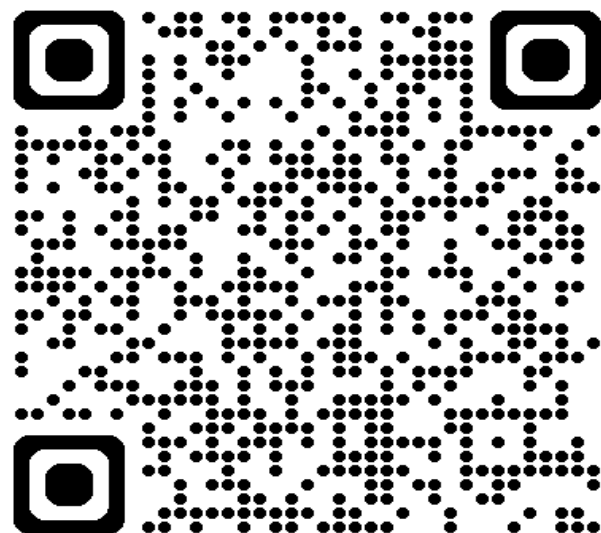

[Länk till personligt ombud på Kunskapsguiden.se :](#)

Powerpointpresentationen hittas här

[https://www.socialstyrelsen.se/kalendariet/lagesbil
d-for-personlig a-ombud-2025/](https://www.socialstyrelsen.se/kalendariet/lagesbil
d-for-personlig-a-ombud-2025/)

Har ni frågor?

Vid frågor om personligt ombud:
Statsbidrag.personligtombud@socialstyrelsen.se

Upplysningstjänsten vid juridiska frågor:
juridiskafragor@socialstyrelsen.se

